

ПУЧ И КАПИТУЛАЦИЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Интересантна животна прича господина Драгослава Ђорђевића из Калифорније, описана у књизи "Преко гора и мора", сачињена од разговора са писцем Милошем Јевтићем.

Са жаљењем и огорчењем смо читали и слушали вести о освајању Аустрије, Чехословачке, Пољске и Француске. Очекивали смо да ће рат дуго трајати.. Нико од нас није веровао да ћемо избећи велики рат. Чак смо се чудили, како то да још нисмо у рату. Због таквог укорененог мишљења, Срби официри, нарочито млађи, нису никако волели кнеза Павла, који је, као одличан познавалац Енглеза и, генерално говорећи, Запада, вешто водио спољну политику и успео да од Немаца добије врло повољан приступ Тројном пакту. Речи кнеза Павла: "Да су ми дали још само три месеца, она будала би отишла у Русију и ми бисмо били спасени", указују да смо ми можда могли да прођемо без рата са Немачком. Моје је мишљење да смо глупо изазвали Хитлера и навукли на себе његов гнев. У своме говору поводом инвазије на Русију, 22. јуна 1941. године, Хитлер каже: "Ја сам пружио своју пријатељску руку Југославији, али су је Срби одгурнули. Срби су проклет народ." Последице пуча од 27. марта су биле ужасне и фаталне по српски народ.

Ја сам провео више од десет година истражујући догађаје из 1940-41. године. По мом мишљењу, узрок пропасти Југославије 1941. године је пуч од 27. марта. Ми знамо тачно да је Хитлер наредио уништење Југославије због пуча од 27. марта, а нико није могао да зна шта би он урадио да није било пуча. Намесништво, са кнезом Павлом на челу, и влада били су закључили врло повољан Тројни пакт. По Хитлеровим речима: "Ово што вам предлагем и није Тројни пакт, али с обзиром на остале ми га морамо регулисати у тој форми, да бисмо регулисали своје односе".

На дан 27. марта, око подне, одређен сам да са 12 војника одем у Краљеву гарду и примим стражу над генералом Стајићем, смењеним командантом Гарде, који је био у кућном притвору. Тамо сам провео два дана без хране. Тек после два дана, на мој захтев био сам смењен. Отишао сам кући где ме је чекао ратни распоред: директно у Нишвршилац дужности помоћника начелника Штаба Моравске дивизије. Командант ми је био бригадни артиљеријски генерал у пензији и резерви Милан Пешић, брат бившег министра војске морнарице, генерала Петра Пешића.

Ми смо били задужени за мобилизацију и осигурање територије. Мобилизација тече споро. Београд бомбардован 6. априла. Неколико бомби сручише се и на Ниш.

Један жандарм доведе ми заробљеног немачког капетана - пилота по имену Херберт Илефелд. Наша противавионска артиљерија га оборила код аеродрома Радинци. Био сам врло љут због мучког бомбардовања Београда, у коме ми је остала

Драгослав Ђорђевић је рођен 1910. године у Обреновцу. Основну школу је завршио у Ваљеву, а гимназију је учио у Београду, Јагодини, Параћину и Ћуприји. Нижу школу Војне академије завршио је у 55. класи, а Вишу школу Војне академије у 37. класи.

Обављао је разне војне дужности. Тако је пред априлски рат 1941. године био - као капетан прве класе - генералштабни приправник у Саобраћајном одељењу Главног генералштаба.

За време Другог светског рата био је ратни заробљеник у Немачкој. По завршетку рата одбио је да се врати у отаџбину, не желећи да прихвати нови поредак. Године 1949. уселио се у Сједињене Америчке Државе. Радио је, у почетку, разне послове, да би се запослио као наставник - на Војном институту за стране језике у Монтереју, где је био и шеф Катедре српско-хрватског одељења. У међувремену је дипломирао и магистрирао историју на Сан Хозе државном универзитету у Калифорнији.

Објавио је много текстова о српској историји, као и више књига, како удбеника, тако и стручних радова, међу осталима и "На раскрсници 1941.", која је објављена на српском и енглеском језику.

Драгослав Ђорђевић је годинама у првим редовима борбе за српска национална питања.

трудна жена са малим, пет година старим сином. Лупио сам шаком о сто неколико пута и питао Немца зашто су нам бомбардовали градове без објаве рата. Немац је понављао као папагај исту реченицу: "Ја сам немачки капетан Херберт Илефелд. Фирер је љут на Србе што су оборили југословенску владу и наредио је да се казни Србија!" Наредих да се заробљеник спроведе у официрски затвор који је био у нишкој тврђави.

Југословенска влада се повукла на Пале код Сарајева и после неколико дана је отишла у Никшић, па одатле авионом за Грчку и Средњи исток. Нама је у Нишу наређено да се повучемо на Пале. Кренули смо из Ниша 7. априла и путовали два дана до Пала. Тамо смо остали све до 17. априла, кад нам је саопштено да је потписано примирје, по чијим одредбама југословенска оружана сила капитулира и одводи се у ратно заробљеништво.

На Палама сам видео и генерала Милана Недића. Шетао је путем у кожном авијатичарском капуту. Један од официра Врховне команде ми је испричао да је генерал Симовић пред полазак за Грчку рекао Недићу: "Чувај нам народ", на шта је Недић љутито одговорио: "Ви сте, Симовићу, све ово забрљали, па Ви сад и спасавате народ. Ја ћу да радим по својој савести."

На дан 17. априла, одмах после објаве примирја, све командепустише војнике. Мени је командант наредио да урадим то исто. Војници су били из разних крајева. Рекао сам им да смо ми за сада изгубили рат, али да рат још увек траје и да ће дуго трајати.

Војници чете Краљевске гарде, који су обезбеђивали Врховну команду побацише пушке на гомилу и у колони по један кренуше стазом низа страну. Кажу: "Идемо у Србију."

Са друге стране Пала појавише се Немци у аутомобилима. Учтиви и хладни. Понудише нам да се сами одвеземо својим аутомобилима у касарну Краља Александра И у Сарајево. Нико од нас није умео да вози аутомобил, те Немци одредише своје војнике за возаче. Баш пред полазак, приђе ми један петнаестогодишњи дечак, мештаннин, и рече: "Капетане, дај ми свој пиштољ." Дадох му га. Помислих да ће се он једног дана борити боље од мене.

Можда сад изгледа чудно да смо се ми тако лако предали Немцима. Треба имати у виду да би се према одредбама капитулације свако лице које не преда оружје и не пријави се својој војној команди сматрало за одметника, и било би одмах стрељано. Значи, предаја је уговорена по међународним законима и морала је да буде уредно спроведена од стране југословенске оружане силе.

Било је, међутим, много војних

лица и војних обвезника који се нису придржавали одредби "примирја", већ су отишли својим кућама. Ти људи су доцније пришли покрету генерала Драже Михаиловића или, после 22. јуна, када је Стаљин активирао комунистичке устанке по окупираној Европи, партизанима Јосипа Броза.

У Сарајево смо стигли доста брзо и смештени смо у касарне. Немци су држали страже, а наша итендантура се бринула о заробљеницима. После неколико дана Немци су уз помоћ наших официра који су знали немачки, почели правити спискове Срба који ће бити пребачени у Немачку, у логоре за ратне заробљенике. Остали - Хрвати, Бугари, Арнаути, муслимани - били су пуштени кућама.

Капитулација војске ме је ожалостила, јер сам имао осећање да нисмо извршили своју дужност. Срби у

Са сином Мирославом, Београд, 1940

историји никад нису капитулирали без одлучујуће битке, а тада, 1941. године, није ни било праве борбе. Нисмо били ни мобилисани, наравно, ни концентрисани. Сем тога, Хрвати су отворено издали. Један од њих, пуковник кога сам знао из Ваљева, где је био командант 1. артиљеријског пука, лепо и јасно рече: "Ми смо добили велику Хрватску и идемо кући. Ви имате само малу Србију и идете у заробљеништво, ваша Југославија је разбијена." Ја му рекох: "Али, рат је тек почео, господине пуковниче. Ми крај засад не видимо."

Наставиће се